

ГОД. XXIV.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 5.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављена позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ХРВАТСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ НА СВРШЕТКУ СЕЗОНЕ.

Сезона, која се почела с „Франкопаном“, свршила се с „Боасиском вештицом“. Свршила се с материјалним дефицитом као и све сезоне пре ње. Једни ће ради тога свалити кривњу на нову управу и заборавити, да је и Милетић имао дефицита; други ће рећи: крива је публика, која не ће да иде у позориште. У колико се ово задње тиче опере, о том не ћу да пишем; но за драму познато је, да је позориште редовно празно, премда је већ пре четири године у свет бачена крилата реч о „одгајању публике“, — те исте публике, која чини, да се иза четири „одгоја“ редовно глуми пред празном кућом.

Тај факат мора свакога, ком је стало до напретка нашега позоришта, навести, да покуша размишљати, што је криво томе.

*

Преда мном лежи драмски репертоар сезоне, која се баш завршила:

„Франкопан“, „Трули дом“, „Свјећица“, „У Диогеновој бачви“, „Замјеник“, „Тајник и кухач“, „Тајга“, „Најстарија кћи“, „Вратарева мудролија“, „Метр Патлен“, „Јутарњи посјет“, „Нервозне жене“, „Сирано де Бержерак“, „Љубавање“, „Дамоклов мач“, „Свјетка“, „Киријаш Хеншел“, „Контеза Вира“, „Живот“, „Контролор спаваћих вагона“, „Балада“, „Кринке“, „Посјет“, „Теодора“, „Опросна вечера“, „Кривња“, „Рајска водица“, „Свршетак“, „Колевка“, „Ситна киша“, „Периклес“, „Сан јесенског запада“, „Таћана Рјепина“.

Когод од наших старих рећи ће: Репертоар је крив; ко ће ићи на те саме литерарне експерименте? А когод од „модерних“ (за овај пут изостављам усклик) извући ће капитал из оних неколико лакрдија и ударити на управу, јер тобоже у репертоару нису заступана књижевна дела, јер нема модерних ствари, и т. д.

Мени се самом догодило, да сам, иза тога како је славно пронао Д' Анунцио, једнога између старијих наших књижевника, којег а иначе веома ценим, чуо, где приговара управи, да је ова сезона чисто литерарна, да публика такођер нешто захтева за се, да је кућа празна ради тога, што су сви већ сити модернога репертоара. А већ пре тога био сам с једним од наших младих књижевника, кога такођер ценим, и чуо од њега, како је управа хтела спасти „литерарност“ репертоара, изнесавши Д' Анунција, како је то имало бити нешто за „модерне“ иза многих ствари без вредности...

Овакве „кричеће“ разлике појавиће се одиста и међу самим опћинством. Биће их, који ће хтети Ибсена и Донеја, биће их, који ће уздисати за Шентаном, за „Малим лордом“. Једнима ће репертоар бити премало, другима превисше модеран.

А то све за то, што се ми Хрвати са целим нашим душевним животом сада налазимо у фази врења, у фази неодређених циљева бледих идеала. Погледајте наше листове; виче се на све стране о модерности и сецесији, на покладе се и забава приређује као карикатура свега тога, — а пишу се деведесет по сто ствари као и пре десет година, а критикује се деветдесет и девет по сто пута као и пре тридесет година.

У позоришту публика не ће да слуша Шницлера и Хауптмана. Добро! — Али кад се даје „Метр Патлен“ — онда га уврштавају у исти ред с „Тајником и кухачем“. — кад се дају класичне ствари, — празно је, кад се даје Дима, опет је празно, и кад се даје Софокле, опет је празно.

И онда се виче на дефицит и на репертоар.

*

Данас уобће није ни из далека тако лако саставити репертоар, као н. пр. пре десет година.

Онда су још живели и били уважавани Дима и Сарду. Сарду је сваке године написао комад, који је био сигуран „Cassastück“; данас његови комади „Марцела“ или „Спиритизам“ нису то ни из далека. (Питање је напoкон, да ли би и то могло да у нас привуче публику, кад се н. пр. сензационалан „Трилби“ није могао да одржи!) Онда је сваке године написао и Дима по комад: и то је био сигуран литерарни догађај за сезону. Данас је већ мало таквих писаца, код којих би свако дело значило догађај. Дима је успевао свагђе: у Францеској као и у Немачкој или Италији. А данас Ибсенов „Боркман“ за Немце је пандан Хамлету, за Францезе је досадан, а Талијани и — Хрвати у опће не ће ни да дођу да га слушају. У Немачкој је литерарна продукција драматска огромна; но међу мноштвом драма једва их има пар, које и код њих успеју.

Осим тога: пре десет година ми смо требали попуњавати репертоар. Фалио нам је сав Софокле, много од Шекспира — да не говорим о другима, којима је увек она класичност зајамчивала барем некакви успех. Данас — Шекспир је готово потпун, Молијер исто тако, све што је главније, при чему се могло рачунати на успех, већ се давало: од класичнога репертоара једва је још што преостало. А поред тога — „Сид“ је пропао и „Електра“ није привукла људе!

А поред тога — људи траже новитете. Код нас, осим ако већ није нешто циркускога, à la „Роберт и Бертрам“, на четвртој је представи празно. Ето ове године, — „Сирано де Бержерак“. Публика је пљескала, људима се свиђало, били су одушевљени, шта више читали смо у листовима — од „Побратима“ до „Прoсвете“ славоспеве романтици, људи су пљескали, три пута дошли — и четврти пут је опет било празно. На репризе се код нас редовно не иде.

А откуд новитета? Класичних је мало, премда и ти не успевају; а од савремених?

*

Од савремених има их велика већина, да не речем готово сви, који нису за нас. Нису за нас за то, јер наше друштво није проживело оне фазе, које н. пр. францеско, јер наш дух није дошао до оне мистике, до које н. пр. норвешки, или до оне сентименталности, до које немачки, за то, јер наша литература ни-

је прошла сваку од модерних литература већих народа, — за то, јер је сав начин мишљења наших људи противан ономе, што је Брандес још пре 30 година назвао „идејама интелигентне Европе“. Цела је модерна литература без сумње под силним утицајем Ничеа, филозофа егoизма и снаге. А тај исти Ниче за наше је људе право страшило са својим „Иберменч-ом“ и проткршћанским тежњама. То је само један пример, а има их сила.

У Француској н. пр. цела се драмска литература још и данас врти око брака. Но узмите Донеја и Дима-а, па испоређујте. Донеј у својој најновијој драми „Le Torrent“ (која се и строгим људима као Фукијеру прилично свиђа), поставља тезу, што има да учини жена, која тек про форма живи у заједници, док има љубавника и заноси се за њим? При том долазе речи као: метреса у браку — то вели та жена, кад јој часни један абе светује, да буде опет права жена свога мужа. Наши људи би се скандализирали — макар то било само јавно — као што су се скандализирали код „Les Amants“. А факат је, да је цела модерна францеска литература таква. И драме и лакрдије без разлике пуне су таквих — ствари.

У немачкој савременој драми рађа се сваке године сила покушаја, који не успевају право. Они, који успеју, опет су такви, да их и аустријска цензура забрањује. Ето Халбе-ов „Југенд!“

А тек талијански — веризам. Реализам — већ је то код нас омражена реч, а тек веризам, коме је један од главних заступника Брако са својом „Неверницом“ или Прага с „Идеалном женом“.

Код нас се пишу „студије“ против две три голе слике на сликарској изложби, или се праве опаске о „крпици“ при св. Ивану од Буковца — што би се тек рекло на ове продукте савремености? Хрватских новитета, који би могли рачунати на јачи успех, немамо; словенска је драма и по литерарној својој вредности веома сиромашна. Шта онда?

Онда нам мора бити јасно, да се морају давати лакрдије, à la „Вратарова мудролија“ и да морамо гледати „Малого лорда“ и слушати господу Шентана и Каделбурга.

Шта више кад иза свега овога погледам у наш репертоар морам да се чудим, да ту збиља, одбивши изворне ствари и лакрдије, нема дела,

које бих могао осудити као дело апсолутно без књижевне вредности. А с друге стране, ваља признати, да је чисто литерарних премијер абилно такођер неколико; упознали смо ове године Шницлера, Хауптмана, Леметра, Брандеса, Д'Анунција, Брије-а. Било је врло много вечери, кад смо могли задовољни отићи кући, јер је позориште вршило оно, што од њега тражимо.

*

Треба да тражимо од нашега позоришта, да нам у главним заступницима прикаже све, што се данас и до данас у свету урадило и ради на драматичком пољу. Треба да то тражимо, јер је то један од увета бољем напретку наше књижевности. Кад помислимо, да немамо ни најсиромашније библиотеке, у којој бисмо могли наћи преведена дела јунака савремене литературе, морамо збиља тражити, да нам позориште прикаже заступнике главних литерарних струја. Не могу рећи, да се прошле сезоне није тому задовољавало, а дефицит ме опомиње, да пригушим све оно, што бих могао рећи у погледу реприза и лакрдија.

Репертоар је у целости био више литераран, него што смо се могли и надати. Можда бих и ја н. пр. за себе хтео место дела à la „Посјет“ или „Кринке“ нешто ново, друго — Метерлинка или Халбеа — но морам признати и сам, да је то у нас тражити готово немогуће, док већ ни „Henschel“ не ће да слушају наши људи, док звижду Д'Анунцију, а „Liebelel“ се назива „Boulevardstück“ . . .

*

Видели смо доста књижевних комада, могли смо упознати пар нових литерарних физиономија. Што се и наша публика није побринула, да их упозна, томе је — чини ми се — у многоме крива и наша глумишна критика.

Даје се н. пр. „Фурман Хеншел“ — дело, које у Немачкој доживи 30 издања и напуни не знам колико пута кућу. Немци проглашују то дело врхунцем свега, што је продуцирала немачка натуралистичка школа. То је школа, која влада већ од 80 година до најновијег доба немачком литературом — доба, којој је Хауптман најснажнији представник. Даје се дакле „Хеншел“. Наша критика задовољи се с тим, да рекне: дело се свиђа или не свиђа,

карактери су овакви или онакви, радња обична или необична и т. д. по прастаром рецепту. И то не само „стари“ — него и модерни. А ту се упознајемо с Хауптманом! Критика би морала рећи нашим људима: Хауптман је глава натурализма, пођи дакле да га упознаш, јер у њем упознаћеш једну целу школу. Треба при том приказати натурализам, треба заинтересовати публику, да дође, ако већ и не ће хтети плескати. Код нас све вести о писцу, који се приказује, потичу редовно из позоришне канцеларије, што свакако за наше позоришне рецензенте не треба да буде комплимент.

Или н. пр. даје се „Колевка“ Бријеова. То је опет комад, који је вредно упознати, јер типички заступа целу једну врсту драме — тако звану: „Drama de mœurs“. У нас опет пар речи, ако се у опће шта напише осим садржаја и које — неугодне примедбе за онога, који је драму ставио на репертоар. Даје се „Liebelel“ — и опет то исто.

То може вредити за Францезе — тамо Jules Lemaître може парадирати својим „Impressions“ — код нас ваља још поучавати, тумачити, приказивати. Наши људи често не знају ни читати у неким делима, а онеме, који не зна читати, ваља бубњати! . . .

*

Даје се н. пр. Д'Анунцијев „Сан јесенскога запада“. Талијани, и пријатељи и најжешћи противници, признају, да је то дело једно од првих у песникову раду, а у драматској литератури нешто ново, нешто силно и самостално. У Немачкој излазе читави панегирици о делу. Даје се код нас. Пропадне. А што наши рецензенти? — Место да бар публику утишају и упозоре, да је Д'Анунцијо песник, кога бар мораш с поштовањем слушати, ако и не ћеш пристајати уза њ — код нас се све употреби за једну добру навалу на управу. Истина — представа није била најбоља, инсценацији дало би се приговорити; но сам факат, да је изнесено овако велико дело, — дело, које је ради саме своје одредбе било у нашим приликама готово немогуће извести, дело, које је раг excellence модерно, морало је побудити све, да о њем мало дубље мисле, а не да се задрже на површини и из литерарног догађаја створе догађај кавански.

*

Љубави за ствар између опћинства и између критике — ето, то је што нам фали. Ова сезона најбоље је то показала.

Из почетка љутили смо се, можда и с правом, но касније ваљало је престати и — признати, а не терати личне ствари и систематично нападати.

Јер да тај рад, у колико се драме тиче, није био рад деце, то сам настојао, у погледу репертоара, показати у пар црта. А опет понављам, да се чудим, што је било и тако, кад помислим, колико ништица има на крају свих досадашњих дефицита.

У Загребу.

М. Нехајев.

ДИЛЕТАНТСКА ПОЗОРИШТА

у краљевини Србији и ван њених граница.

Кад ступите први пут у позориште, јел'те да се чудно осећате?

Видите одмах онај „други свет“, који се зове још и „свет на даскама“. Видите људе, који вам у срце улевају неку науку, која није са катедре учитељске, али је са неким задовољством слушате... с много већом вољом, но кад сте били по школским клупама. И кад се предавање у овој школи сврши, кад „фамулус“ објави звонцетом, да је време да се иде кући, ви излазите са неком загонетком: да ли је све оно истина, што нам представљачи приказаше, или је то као неки ехо од битке косовске, Маркове сабље, и т. д.

Они, што представљају „на даскама“, они носе још једно име — ради лакшег или лепшег изговора — име глумац.

А јесте ли међу гледаоцима приметили неколицину, код којих је срце било препуњено миљем и радошћу, па би чисто поскочили међу представљаче и представљачице — да помогну... да и они представљају?... Јесте ли их доцније видели како си праве калнаке, појасеве, душанке, од артије кулисе, од дрвета сабље?... Јесте ли их чули како декламују неке стихове у себи, из којих чујете по гдекоју реч:

„Знаш ли Вуче сад Обилић туче,

„А до сад је пашеног ударо.

или:

„Ту нема живе душе,

„Нигде мира ни за један тренутак...

Ти што шапућу то су дилетанти, који се с великом вољом посвећују богињи Талији, а нема тога, ко би их ове радости лишити могао. Њих има по Србији скоро у свакој вароши, али дилетаната по Срему, Банату, Бачкој, Хрватској, Славонији, Босни, Херцеговини, Дал-

мацији и Црној Гори, има скоро свуда и по селима где Срби живе.

Милина је погледати ону групу Србадије при црквено-школским општинама ван Србије о наступајућем празнику Св. Саве!

На сваком члану ових одбора читаш радост на лицу, видиш неку ужурбаност и спрему,

Спремају се песме, декламације, гудење уз гусле, продукције и шале, али од свих тих пијеса има једна тачка, која их подсећа, да на њу мисле више но на ускршње печено прасе или шарено јаје.

То је позоришна представа, која се при оваквим свечаностима приређује свуда, и нема ни једне српске општине у Аустро-Угарској, а да о Светосавској беседи или другом каквом свечаном дану, не играју позоришну представу, коју чланови тамошњих црквено-певачких дружина приказују са таквом вољом, да се у многим приликама истакне по неки од чланова, који би временом могао бити врло красан уметник.

У Мостару (Херцеговини) дилетанти су учинили напредак толики, да њихова позоришна имаовина надмашује свако српско очекивање. Дилетанти су им прави глумци. Није дакле чудо, што Мостар не прима мале дружине са slabим персоналом.

Брчани (Брчка на Сави, у Босни) се такође одликују.

У далеком Темишвару исто одушевљење као и у Шлевљу (на граници између Турске и Босне).

Одушевљење то не зна се од кад се датира, али биће, да је још из времена Јоакима Вујића, Јована Кнежевића, Јована Ђорђевића и

других, кад су са својим дружинама посећивали ова места и подстицали жар и патриотизам према оној установи, која носи име позориште, па још српско позориште.

Бацимо летимичан поглед на наше дилетантске позоришне дружине и упоредимо их са прекосавским дилетантским дружинама.

Ако озбиљно посматрамо ову ствар, ми и немамо никакве дилетантске дружине, изузев нешто мало у Крагујевцу и Свилајнцу.

Дилетанти, који су створили данашње нишко позориште „Синђелић“, они више нису окушали свој рад на позорници, изузев писца ових редака и Војислава Виловца (сада члана Ђирићевог путничког позоришта).

Данас Миливоје Цветковић, Димитрије Станковић и остали дилетанти нишког „Синђелића“

јамачно и не мисле више на позориште. О чувеној дилетантској позоришној дружини у Неготину данас нема ни помена. Прошле године беше пуштен глас преко новина, да ће се у Неготину подићи позоришна зграда на акције, где ће дилетанти имати своје позориште но — „ту и тутило“.

Велико-Градиштанска дилетантска дружина сада се занима како ће пећи јагње на виновој лози, а оставила се оног племенитог задатка, који их је уздигао на висину, јер су се својом дружином заиста одликовали међу првима.

Остаје нам да проговоримо коју о Свилајничком дилетантском позоришту „Високи Стеван“ и Крагујевачком дилетантском позоришту „Слога“, али о том други пут.

Д.

Л И С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Српска народна позоришна дружина у Митровици). Српска народна позоришна дружина дошла је из Земуна у Митровицу 16. априла о. г. Ту је отпочела рад свој 18. априла, и приредила је 24 представе, и то 15 у претплате, а 9 ван претплате. За време бављења позоришне дружине у Митровици давани су ови комади: У недељу, 18. априла: „Слободарка“. (Ван претплате) — У понедеоник, 19. априла: „Ђидо“. (Ван претплате.) — У среду, 21. априла: „Брбљуша“. — У четвртак 22. априла: „Присни пријатељи“. — У петак, 23. априла: „Јабука“ (Представа за народ с обањеним ценама, ван претплате) У суботу, 24. априла: „Психе“. — У недељу 25. априла: „Шокица“. (Представа с обањеним ценама, ван претплате) — У уторак, 27. априла: „Јеврејин из Пољске“. — У четвртак, 20. априла: „Карлова тетка“. — У суботу, 1. маја: „Женидба на пробу“. — У недељу, 2. маја: „У цивили“. — „Шоља теја“. — „Јованчини сватови“. (С обањеним ценама, ван претплате.) — У уторак, 4. маја: „Мрља, која чисти“. — У четвртак, 6. маја: „Отмица Сабинанака“. (Први пут.) — У суботу, 8. маја: „Ебичњак“. — У недељу, 9. маја: „Лажни цар Димитрије“. (С обањеним ценама, ван претплате.) — У уто-

рак 11. маја: „Велики Галеото“. — У четвртак, 13. маја: „Позоришно дело.“ — У суботу, 15. маја: „Нов комад“. — У недељу, 16. маја: „Ајдук Вељко“. (Реприза, с обањеним ценама, ван претплате.) — У уторак, 18. маја: „Самртна замка“. — У среду, 19. маја: „Задужбина цара Лазара“. (Представа за децу и ђаке у 4 сахата после подне, ван претплате, с обањеним ценама.) — У петак, 21. маја: „Прибислав и Божана“. — У суботу, 22. маја: Свечана представа у прославу 50-годишњице Змај-Јована Јовановића с овим распоредом: I. Пролог У славу и част Змај-Јована Јовановића говори А. Хаџић. — II. Ђулићи Змајеви: Нешто си ми рећи хтела“. — „Кад сам био на твом гробу“, пева Жарко Савић. — III. Змајев Ђулић: „Ао, небо, плаво небо“, пева Д. Стефановићка, прати је на гласовиру М. Марковићка, на челу Ј. Јудл, и на хармонијуму А. Освалд. — IV. Ђулић Змајев: „Ох, погледај звезде јасне“; — Змајева балада: „Лем-Едим“, — пева Жарко Савић. — V „Шаран“. Шаљива игра у 1. чину, написао Змај-Јован Јовановић. — VI „Змајевка“, у славу 50-годишњице књижевног рада Змај-Јована Јовановића, синевао Стеван Бешевић-Петров, компоновао А. О., певају чланови „Српске црквене певачке дружине“ и чланови српске народне позоришне дру-

жине. — У недељу, 23 маја: „Мадам Сан-Жен.“ (Први пут.) И ако је позоришна дружина у време дошла била у Митровицу, и то за то, што ни на коју другу страну није могла ићи: ипак су родољубиви Митровчани све учинили, да позориште наше тамо без штете прође. На томе се може много захвалити и месном позоришном одбору, а на челу му Николи Ј. Поповићу, који је и овом приликом неуморним радом својим показао, да му одиста на срцу лежи напредак нашег позоришта. Хвалу заслужују и други одборници, а нарочито благајник Ђ. Петровић, тајник Влада Марковић и Божа Милутиновић који су уложили били велики труд око унапређења позоришних интереса.

(**Прослава 50-годишњице Змајеве**). Српско Народно Позориште прославило је 50-годишњицу Змајевог песничког рада у Митровици свечаном представом. О тој прослави доноси „Браник“ у свом 62 броју овај исветштај из Митровице: „Прослава 50-годишњице књижевног рада Змај-Јована Јовановића, коју је приредило Српско Народно Позориште у договору са нашим месним позоришним одбором, испала је у сваком погледу сјајно. Прославу ту отворио је г. А. Хацић говором, у ком је карактеристичним цртама изнео живу слику Змајевог 50-годишњег песничког рада. Леп тај говор прекидала је публика често одушевљеним усклицима: „Слава Змају“, а говорника је наградила бурним признањем. Наш омиљени певач г. Жарко Савић, одазвао се драговољно позиву, па је отпевао три Ђулића Змајева: „Нешто си рећи хтела“, — „Кад сам био на твој гробу“, — „Ох, погледај звезде јасне“, и баладу „Лем-Едим“, — само њему својственом уметношћу. Тим леним певањем својим очарао је поново нашу публику, која није престајала изјављивати му своје донадање. Змајев Ђулић: „Ао, небо, плаво небо“, ту лепу композицију Р. Толлингера, отпевала је гђа Д. Стефановићка, члан српске народне позоришне дружине а пратили су је на гласовиру гђа М. Марковићка, на челу г. Ј. Јудл, а на хармонијуму г. А. Освалд. Гђа Д. Стефановићка звучним и снажним гласом својим и уметничким певањем освојила је намах нашу публику, којој за вољу морала је поновити ту заиста красну композицију Толлингерову. За тим је приказан Змајев „Шаран“, у ком је љубимац наше публике г. П. Добриновић, као Панта, и опет по-

казао да је ненадмашан у приказивању комичних карактерних улога и типова из нашег народног живота. Уметничку игру његову пратило је непрекидно повлађивање наше публике. На завршетку отпевали су чланови митровачке певачке дружине и чланови наше позоришне дружине „Змајевку“, коју је у славу 50-годишњице књижевног рада Змајевог спевао Стеван Бешевић Петров, а компоновао г. А. Освалд, коровођа српске народне позоришне дружине. Композиција се допала и морала се на бурно захтевање наше публике поновити.

Као што видите Српско Народно Позориште прославило је на достојан начин Змајеву 50-годишњицу. Чудноватим случајем десило се, да је овде код нас у Митровици 20. октобра 1874. православљена 25-годишњица, а сада опет 50-годишњица Змајева. И тада, па и сада говорио је у славу и част Змајеву г. А. Хацић. Ми Митровчани дичимо се и поносимо се, што су обе те прославе овде код нас прославлене.

На прослави 50-годишњице Змајеве имали смо гостију и са стране. У првом реду спомињемо г. дра Ј. Станојевића, начеоника позоришног, па г. дра Ј. Велимировића и г. Ђоку Т. Мијатовића из Новог Сада; осим њих дошли су на ту светковину многи свештеници и учитељи са стране, и општински бележници из околице.

Са те прославе послани су слављенику лепа брзојавна поздрави и од управе нашег позоришта и од нашег местног позоришног одбора.

(**Прилози на српско народно позориште из Новог Сада**.) Г. Ђока Т. Мијатовић, члан управног одбора позоришног, скупио је за сад у Новом Саду 200 фор. 45 н. прилога. Имена приложника су ово: по 9 фор. Геда Дунђерски; — по 5 фор: Гавра Мијатовић, Ђока Мијатовић, Милош Мијатовић, И. Фирст, Михаило Вулпе, потпорушник Ј. Пштрос и Н. Н.; — по 3 фор. 65 н: прота Милан Ђирић, Ђорђе Вукићевић, Ђорђе Радовановић, др. Паја Јанковић, др. Милан Давидовац, Јана Дунђерски, др. Душан Милић, др. Јован Велимировић, Данило Манојловић, Н. Н., поручник Светислав Жегарац, Исидор Дебелачки, Паја С. Бокшан, Влада Љ. Стефановић, др. Душан Симић, капастан Александар Чобан, поручник Јован Филиповић, др. Стеван Адамовић, Бура Адамовић, Мита Кода, др. Емил Гаврила, Јован

Грозингер, Лука К. Алексијевић, поручик Милан Бабић, Васа Јовановић-Чича, Јован Димић, гђица Корнелија Ракићева, др. Тоша Гавански, Милан Трифковић из Пожеге, Јован Јерковић, Лаза И. Брик, Пера Фишер, Стева Теодоровић, Влајко пл. Новић, Херман Кон, Александар Адамовић мл., др. Антон Блау, др. Михаило пл. Продановић, Богдан Манојловић, гђица Ивана Гостовићева, Ђура пл. Новић, Миливој Григоријевић, и др. Емил Бала; — српско пивско друштво у Ст. Бечеју 2 фор; — Ђорђе Ивковић 1 фор; — и Стеван Барако 50 н.

Свима овим честитим прилагачима изјављује управни одбор „Друштва за српско народно позориште“ своју најтоплију захвалност.

(Прилози на српско народно позориште:)

1., Госпођа Даница Јовановићка, поверница друштвена у В. Кикинди, послала је 7 фор 30 н. прилога, што су их приложили тамошњи пароси Миша Матејић и Миливој Радовић, сваки по 3 фор. 65 н.

2., Г. Јован Малетић, управитељ „Народне Штедионице“ у Т. Бечеју, скупио је и послао 25 фор 55 н. прилога, а приложили су: 10 фор. 95 н. Јован Малетић, и то по 3 фор. 65 н. за год. 1898, 1899 и 1900; — а за годину 1899 по 3 фор. 65 н. Миша Ранковић, Ст. Д. Шићаревић, Милан Нићин, и Светолик Радивојевић.

3., Гђа Софија Арк. Павловића у Старом Керу скупила је и послала 51 фор 10 н. прилога, а приложили су по 3 фор. 65 н. ови: гђа Љубица Драгутина Чолаковића, пароховица, Софија Аркадија Павловића, Зорка Стеве Савина, Драга Стеве Мурганског, Тода удова Гајинова, Јула Пере Куницког, Тода Гавре Бујандрића, Милица Бујандрић, Евица Даше Белањског, Љуба удова Кобиларова, Јелена Ратка Ракића, Милица Шандора Ботића, Евица Славуја Вујина и Јеца Тоше Ракића.

4., Г. Паја Муачевић у Осеку скупио је и послао 14 фор. 40 н. прилога, а приложили су за месец јануар и фебруар 1899 по 60 н. ови родољуби: Паја Муачевић, Бранко Муачевић, Коста Јосифовић, Сава Јовановић, Душан Гавриловић, Рада Петровић, др. Душан Миланковић, Ђуро Бањанин, Паја Петровић, Ђура Божић, Јелисава Божић, Владислав Дедић, мајор И. Крбавац, Тоша Илијћ, Јелка Илијћ, Јулка Лазић, Драгутин Крга, Милан Крга, Анастасија Крга,

Шандор Поповић, Георгина Семјан, Јован Муачевић, Сава Рашковић и Ђура Рашковић.

5., Г. др. Жарко Миладиновић, адвокат у Руми, уписао се за члана „Друштва за српско народно позориште“ са уплатом од 15 фор. чланарине, а са обвезом, да ће остатак од 35 фор., у смислу устава, исплатити у року од три године дана.

Свима родољубивим скупиљачима и приложницима изјављује управни одбор „Друштва за српско народно позориште“ своју најтоплију захвалност.

СРПСКО ПОЗОРИШТЕ.

(Краљ. срп. нар. позориште). Као што дознајемо, чланови овог позоришта имаће ферије од 1. јуна до 1. августа о. г. Једна повећа група чланова спрема се још сада, да за време ферија оде у Аранђеловачку бању, где ће давати преставе. Према овоме можемо још у напред честитати посетиоцима Аранђеловачке бање на уживању, које им се спрема.

(Нишко позориште „Синђелић“) допутовало је још пред ускре из Пирота у Зајечар, где даје с успехом представе. Ово је први пут да „Синђелић“ посећује тимочку крајину и може се рећи, да ће од сада сваке године ово позориште посећивати Књажевац, Зајечар и Неготин.

Желимо успеха.

(Позориште Мих. Димића) старог управитеља позоришта, отпутовало је из Шапца и сада даје своје представе у Смедереву у сали код Рајнића. Чланови ове дружине јесу: Анка Петровићка, Меланија Достанићка, Мица Станковићева и Бранка Савчићева, Свет Филиповић, Милан Достанић и Рад. Навићевић.

Нарочито се разликује ово позориште од осталих, што има задаћу, да српске народне песме пружа публици, што је за сваку похвалу, јер је познато, да наш народ воли српску песму, због чега је дао устук разним страним креатурама, које нам се бенаве за наше паре и смеју у брк као бајаги да ми не разумемо шта је певање.

(Врачарско позориште „Св. Сава“) у Београду давало је своје представе у гостионици код Штићнера, под управом Светолика Ђорђевића. У почетку је позориште имало за чланове приличан број првих путничких глумаца, но у последње доба сви су га напустили.

Тако је то, кад се за управитеља узимају и они, који нису ни глумци, а камо ли још и учитељи глумаца.

(Шабачко позориште). Са свију страна питају нас, — вели „Поз. Гласн.“ — шта је са Шабачким позориштем „Господар Јеврем“. У стању смо им за сада одговорити, да ће кроз који дан одбор позвати ангажоване чланове и одмах отпочети рад.

По припремама, које се чине за почетак рада при овом позоришту, можемо још сада рећи, да превазилазе свака очекивања. Али тако и треба да цвета установа, којој су на челу г. г. Живко Анђелић, Лука Перишић, др. М. Спиридоновић, Пера Х Поповић, Свет. Павловић, Савва Илић, Коча Паранос и др.

(Српско позориште у Сарајеву). Српско позоришно друштво под управом М. М. Стојковића приредило је недавно у Сарајеву дванаест представа у претплати, а давани су ови комади: „Ајдук Велко“. — „Распикућа“. — „Ђурађ Бранковић“. — „Цар Душан“, од Милоша Цветића. — „Ивкова слава“, од Стевана Сремца. — „Краљ Вукашин“ од Д. Ј Илића. — „Јеврејин из Пољске“ — „Отело“, од Шекспира. — „Таковски устанак“, од Максимовића. — „Ђидо“, од Јанка М. Веселиновића. — „Лажни Димитрије“, од Лаубе а. — „Разбојници“, од Шилера. — „Сарајевски Лист“ јавља о том позоришту ово: „Српско позориште г. М. М. Стојковића нема, на жалост, довољно одзива у публици и ако друштво имаде неколико ваљаних глумаца и доста добро представља своје комаде. Ушљед преслаба одзива публике запало је друштво у материјалну оскудицу, те се управитељ обратио градској општини за потпору. Градско заступство ријешило је у својој сједници, да се позоришној дружини даде потпора од 300 фор“.

ПОЗОРИШТЕ.

(Словенско позориште у Љубљани). Словенци у Крањској и Корушкој врло су вредан, истрајан и живахан народ, који се последњих година својом културом и просветом јако истакао. Словенци, поред многобројних и уређених својих школа, имају и своје позориште, које лепо напредује. Словенци се знају одушевити за све, што је корисно, лепо и племенито, па су то у новије доба показали у више прилика. Словенско позориште у Љубљани добија из земаљ-

ских средстава 6000 фор. годишње потпоре, исто толико, колико и љубљанско немачко позориште. Потпора је ова истина малена, али одушевљени Словенци обилато потпомажу своје позориште народним прилозима, тако, да се оно све више развија и одговара својој узвишеној цели. Словенци имају тешку борбу са надмоћном немачком културом, али њихова необична марљивост, пожртвовање и истрајна љубав према својим народним установама савлађује све тешкоће и препреке. Добро би било, кад би се и ми у потпомагању наших народних завода угледали на малени, али прегалачки словенски народ!

(Чешко позориште у Брну). У главној вароши Моравске, у Брну (Брину), живо се ради на томе, да се подигне чешко народно позориште. Стално чешко позориште у Брну од великог је значаја у борби чешкога народа са Немцима. Било би оно главни бедем за Чехе не само за Брно, него и за сву Моравску. Чешки листови у Прагу позивају родољубиво чешко општинство, да новчаним даровима прискочи у помоћ моравској браћи, те да се што пре створи чешко позориште у Брну.

(Глумачка заједница у Прагу). По извештају, што је прочитан у последњој главној скупштини те глумачке заједнице, имало је ово друштво у прошлој години 7295 фор. 24 новч. прихода, а 2313 фор. 63 новч. расхода. Из расхода се види, да је исплаћено 1486 фор. потпоре инвалидним члановима. Кад се одбије расход од прихода, показује се у прошлој години 4981 фор. 61 н. сувишка, који се прибараја главници друштвеној. Сав иметак глумачке заједнице износи 68.615 фор. 88 н. — Прошле године имала је заједница чланова: 7 почасних, 43 оснивача, 128 потпомагача, 306 редовних и 27 инвалидних.

(Варајдинско позориште) под управом Адолфа пл. Фемена не постоји више. Дружина сада стоји под управом Рајчића, пошто је Фемен дружину напустио, а земаљска влада дала члановима овог позоришта концесију да могу пројужити рад.

Међу члановима видимо Г-ђе: Гавриловићку, Гинићку, Паштрмчеву и Добингерову; г. г. Дим. Гинића, Кандучара, Божу Гавриловића, Тошу Стојковића, М. Милановића, Чушића Паштрмца Гецу, Владу Петровића, и др.

Издаје управа српског народног позоришта.